

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
และประพฤตินมิชอบ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕

จัดทำโดย
หน่วยตรวจสอบภายใน
องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า
อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

องค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า อำเภอนโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

นิยาม

ความเสี่ยงทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่ แรก ตั้งข้อบ่งชี้ บางเรื่องที่น่าสงสัย ทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ ว่าเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Know Factor) ทั้งที่รู้ไปว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การ ทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจาก การพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ขอบเขตความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน

๑. ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาระงานด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต หรือตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- () ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาระงานด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต หรือตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- () ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- (✓) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ตารางที่ ๑ ระบุความเสี่ยง

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น
๑	การจัดซื้อจัดจ้าง	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะหรือล็อกสเปคของอุปกรณ์/วัสดุ ที่ใช้ในการดำเนินงาน เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
๒	การตรวจรับงาน/ตรวจรับพัสดุ	การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม อาจจะมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง
๓	การใช้รถยนต์ราชการ	การไม่เขียนใบขออนุญาตใช้รถยนต์อย่างถูกต้อง และการนำรถยนต์ราชการไปใช้กิจธุระส่วนตัว

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

การนำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงของการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตตามตารางสี โดยระบุสถานะความเสี่ยงและระดับความเสี่ยงในช่องสี แบ่งออกเป็น

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ (ระดับความเสี่ยง ๑ - ๓ คะแนน)
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงความเสี่ยง (แยกตามสี)

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การจัดซื้อจัดจ้าง	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะหรือล็อกสเปคของอุปกรณ์/วัสดุ ที่ใช้ในการดำเนินงาน เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		✓		
๒	การตรวจรับงาน/ ตรวจรับพัสดุ	การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม อาจจะมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง		✓		
๓	การใช้รถยนต์ ราชการ	การไม่เขียนใบขออนุญาตใช้รถยนต์อย่างถูกต้อง และการนำรถยนต์ราชการไปใช้กิจธุระส่วนตัว	✓			

ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix)

การนำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒
- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal process หรือ กระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น	ระดับความจำเป็นการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็นxรุนแรง)
๑	การจัดซื้อจัดจ้าง	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะหรือล๊อค สเปคของอุปกรณ์/วัสดุ ที่ใช้ในการดำเนินงานเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๒	๒	๔
๒	การตรวจรับงาน/ตรวจรับพัสดุ	การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม อาจจะมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง	๒	๒	๔
๓	การใช้รถยนต์ราชการ	การไม่เขียนใบขออนุญาตใช้รถยนต์อย่างถูกต้อง และการนำรถยนต์ราชการไปใช้กิจธุระส่วนตัว	๑	๒	๒

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

การนำความเสี่ยงรวม (จำเป็นรุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง ใฝ่ระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบ้างครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ
- อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
			ความเสี่ยงระดับต่ำ	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	ความเสี่ยงระดับสูง
การจัดซื้อจัดจ้าง	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะหรือ ล็อก สเปคของอุปกรณ์/วัสดุ ที่ใช้ในการดำเนินงาน เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	พอใช้		✓	
การตรวจรับงาน/ตรวจรับพัสดุ	การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม อาจจะมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง	พอใช้		✓	
การใช้รถยนต์ราชการ	การไม่เขียนใบขออนุญาตใช้รถยนต์อย่างถูกต้อง และการนำรถยนต์ราชการไปใช้กิจธุระส่วนตัว	ดี	✓		

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง อยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูงปานกลาง มาทำ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยง ใน ตารางที่ ๔ ไม่พบว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลางเลย แต่พบว่าความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ หรือ ค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงใฝ่ระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงาน พิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการงานหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงการทุจริต นำมา ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม)

ประเด็น ความเสี่ยง	เหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้น	ระดับความเสี่ยง			มาตรการป้องกัน เพื่อไม่เกิดภาวะจริง	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
การจัดซื้อจัดจ้าง	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะหรือ ล็อก สเปคของอุปกรณ์/วัสดุ ที่ใช้ ในการดำเนินงาน เอื้อประโยชน์ ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		✓		ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและ ติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้ง สอบทานและกำกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามแนว ปฏิบัติในการดำเนินการตามพระราช บัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐	จำนวนเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง
การตรวจรับงาน/ตรวจรับพัสดุ	การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ อย่างไม่เหมาะสม อาจจะมีการ เอื้อประโยชน์หรือให้ความ ช่วยเหลือพวกพ้อง		✓		ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและ ติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้ง สอบทานและกำกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามแนว ปฏิบัติในการดำเนินการตามพระราช บัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐	จำนวนเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับการตรวจรับ งาน/ตรวจรับพัสดุ
การใช้รถยนต์ราชการ	การไม่เขียนใบขออนุญาตใช้ รถยนต์อย่างถูกต้อง และการนำ รถยนต์ราชการไปใช้กิจกรรมส่วนตัว	✓			ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและ ติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้ง สอบทานและกำกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - จัดทำสมุดควบคุมการใช้รถยนต์ ให้เป็นปัจจุบัน	จำนวนเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับการใช้รถยนต์ ราชการ